

De groene overgang tusser

Rafelrand van de stad of bepalend voor de beleving van de openheid?

Op de schaal van de Metropoolregio Rotterdam Den Haag zijn de overgangen tussen de dorpen en de steden en het open landschap van Midden-Delfland te verwaarlozen.

Voor de functies van zowel steden als landschappen zijn ze echter essentieel, het zijn grensvlakken.

In de natuur zijn de grenzen tussen twee verschillende gebieden de belangrijkste bronnen van leven en uitwisseling. Denk aan slikken en intergetijdengebieden langs de kust. Daar is de grootste variatie en het rijkste aanbod aan voedsel te vinden.

Denk ook aan boomwortels die het liefst langs grensvlakken als bestrating of een muur groeien. Daar veranderen de omstandigheden steeds, is bijvoorbeeld vocht beschikbaar. Stadsecologen hebben de laatste decennia ontdekt dat op overgangen de soortenrijkdom veel groter is dan in een bos of een rietland. Daarom verdienen onze stadsranden aandacht.

Stadsrand

Grenzend aan Rotterdam, Schiedam en Vlaardingen vormen de noordranden van deze gemeenten een aaneengesloten groenblauwe, recreatief goed ontsloten structuur van de Nieuwe Waterweg tot aan de Rottemeren. Deze structuur is aan de groenblauwe structuur van de steden verbonden en aan die van Midden-Delfland. Vanuit de stad gezien vormt de groene stadsrand een aantrekkelijke overgang tussen de dichtbebouwde stad en het open, minder toegankelijke weidelandschap. Vanuit de beslotenheid van een bommenrij is de openheid

van het veenweidegebied nog opvallender.

De stedeling zoekt steeds meer naar aantrekkelijke plaatsen dichtbij huis: woonwijken in stad of dorp worden een prettiger leefgebied als de harde wind van de open polder wordt afgeremd door robuuste beplanting aan de rand van de wijk.

De functie van het stadsrandgroen als ontsluiting van het landschap wordt extra gestimuleerd als groene vingers tussen de diverse woonwijken je daarheen leiden.

Voorbeeld Schiedam

Schiedam heeft zijn stadsuitbreiding ontwikkeld met als basis de historische wegen als Harreweg, Schiedamseweg, Kerkweg, Kandelaarweg en Poldervaart en Schie. Het groen langs deze (water)wegen reikt tot diep in de stad en maakt de groene stadsrand makkelijk bereikbaar en van daaruit Midden-Delfland. Ook de randen van de A4 zijn een groene vinger voor Schiedam en Vlaardingen tot in Midden-Delfland.

Steeds meer wordt de stadsrand door de aanleg van fietspaden een snelweg voor langzaam woonwerkverkeer die aansluit op vergelijkbare fietssnelwegen naar de steden ten westen, noorden en oosten van Midden-Delfland. Langs Midden-Delfland zijn deze verbindingen beplant, in het gebied zelf bewust onbeplant om de openheid niet te verstoren.

Vanuit Midden-Delfland gezien benadrukt de stadsrand, groen of bebouwd, het unieke karakter van het gebied. Juist door de stad aan de horizon valt het op hoe leeg en

De Kerkweg sluit Schiedam aan op Midden-Delfland.

Fietspad met dubbele rij iepen op de voormalige Spuitkade van de Schiedamse wijk Spaland.

stad en Midden-Delfland

open het landschap in het midden van de metropool-regio is. Zonder de steden zou het enkele jaren geleden geïntroduceerde begrip *Central Park* niet bestaan.

Boomsorten

Door de heersende boomziekten als iepziekte, essentaksterfte en watermerkziekte planten stedelijke groenontwerpers en –beheerders steeds meer niet-inheemse soorten aan de stadsrand. Schiedam heeft ervaren dat de grote aantallen populieren en wilgen in de nieuwe stadswijken snel een groen beeld opleverden maar ook hoge beheerkosten. De komende jaren zullen ze in korte tijd massaal vervangen moeten worden.

De keuze valt als het aan de gemeente ligt (anders dan bijvoorbeeld Natuurmonumenten) eerder op uitheemse soorten met een grote variatie aan levensverwachting en ontwikkelingsnelheid. Spreiding in bloeiperioden, stuifmeelproducerende bomen en meer biodiversiteit zijn hierbij belangrijke criteria.

Groene overgang

Kunnen de grensvlakken tussen stad en Midden-Delfland nog beter worden benut en belangrijker worden gemaakt? De ontwikkeling van de Broekpolder en het fenomeen van voedselbossen verdienen daarom aandacht. In de tijd van de reconstructie zijn niet alleen bomenlansen aangeplant langs de stadsranden maar ook grootschalige bosachtige beplantingen als een bijdrage aan de houtproductie. Vanwege de bodemomstandigheden en het meer op recreatie gerichte beheer is van deze

doelstelling niet veel terecht gekomen. Nu worden deze gebieden nauwelijks gebruikt. Op veel plaatsen komt het idee op om planten en bomen neer te zetten met eetbare vruchten of bladeren, beter bekend als voedselbossen. In de Zuidbuurt is drie jaar geleden het Voedselbos Vlaardingen aangelegd. Het is nu al productief en verhoogt de biodiversiteit van dit stukje stadsrand.

Broekpolder

Vijftien jaar geleden was de Broekpolder een monotoon bos, aangelegd als noodzakelijk kwaad op niet-bebouwbaar vervuilde bodem van havenslib. Mede door het initiatief van de Federatie Broekpolder is dit nu een multifunctioneel stadsrandbos met tal van overgangen en randen door het graven van een kreek, het aanleggen van De Ruigte, het Klauterwoud, het Educatief Archeologisch Erf, het mountainbikeparcours en de introductie van grote grazers.

Nu is het een druk bezocht recreatiegebied. Terwijl de oppervlakte ongewijzigd is, hebben de vele randen en overgangen ook voor flora en fauna tot sterke winst geleid. Het gebied telt honderden soorten planten, insecten, vogels en dieren. De natuur lijkt weinig last te hebben van de aanwezige vervuiling.

Huib Sneep

Groenontwikkelaar en boomexpert
www.huibsneep.nl

Foto's auteur.

Strakke overgang tussen woonwijk en weidegebied stimuleert het gebruik als park door de wijkbewoners.

Groene en blauwe randen van de A4 vormen een 'groene vinger' vanuit de steden naar Midden-Delfland.

